

НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ БІБЛІОТЕК

Олексій Онищенко, Віра Попроцька

Основні підсумки наукової діяльності Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (2000 р.)

За підсумками 2000 р. висвітлюється діяльність Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського як багатопрофільного науково-дослідного центру, характеризуються розвиток пріоритетних напрямів наукових досліджень та основні результати виконуваних проектів, науково-організаційні заходи, видавнича діяльність, наукове співробітництво, стан підготовки наукових кадрів тощо.

У 2000 р. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського розвивала функції головної бібліотечної установи України й продовжувала творчий пошук як багатопрофільний науково-дослідний, науково-інформаційний та культурологічний центр.

Бібліотека поповнювала новітньою інформацією свій бібліотечний фонд, продовжувала формування бібліографічного банку даних про світову наукову інформацію на традиційних та новітніх носіях інформації, освоєння в онлайн-режимі найважливіших каналів зарубіжних інформаційних потоків, спрямовувала свою науково-інформаційну діяльність на розкриття знань, зосереджених у її фондах, і створення якісно нових інформаційних продуктів (бібліо- і наукометричних, оглядово-аналітичних та інших баз знань).

Крім традиційного бібліотечно-інформаційного обслуговування, здійснювалося онлайн-інформаційне обслуговування читачів і абонентів Бібліотеки електронними ресурсами Internet-вузла загальної обсяг яких досягає в заархівованому вигляді 700 МВ, з них текстові файли — 60%, електронні каталоги та бази даних — 40%. У середньому Internet-вузол щоденно відвідують 400 абонентів (удвічі більше, ніж торік) з оригінальними IP-адресами, котрі здійснюють дві тис. по-

Онищенко Олексій Семенович, академік НАН України, д. філос. н., проф., генеральний директор НБУВ.

Попроцька Віра Григорівна, к. п. н., с. н. с., учений секретар НБУВ, заслужений працівник культури України.

шуків у каталогах та базах даних і яким надається до 10 тис. файлів.

У структурі НБУВ відбулися зміни. Як і в минулому році, до неї входили Фонд Президентів України, Служба інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади, Архівний фонд НАН України, п'ять науково-дослідних інститутів (бібліотекознавства, української книги, рукопису, архівознавства, біографічних досліджень) та чотири центри (консервації і реставрації, бібліотечно-інформаційних технологій, культурно-просвітницький, редакційно-видавничий). На виконання Указу Президента України від 23 липня 1999 р. № 921/99 «Про Національну юридичну бібліотеку» в НБУВ за рахунок розширення її функцій було створено спеціалізовану бібліотеку. Постановою Кабінету Міністрів України від 31 січня 2000 р. № 173 затверджено Положення про Національну юридичну бібліотеку, засновану як структурний підрозділ НБУВ з метою забезпечення акумуляції, систематизації і аналізу документально-інформаційних ресурсів (книжок, документів та інших носіїв інформації), що містять правову інформацію. Основними завданнями Національної юридичної бібліотеки є забезпечення правовою інформацією працівників органів державної влади, спеціалістів-правників, науковців, студентів, представників дипломатичного корпусу і міжнародних неурядових організацій та поширення правових знань серед населення; надання довідково-консультаційної допомоги.

У науковій роботі зусилля вчених НБУВ були сконцентровані на чотирьох визначених Президією НАН України найважливіших напрямках: «Формування і використання науково-інформаційних ресурсів. Інформатизація наукових бібліотек», «Створення національної бібліографії. Українська біографістика», «Нові технології збереження, консервації та реставрації бібліотечних

© Онищенко О. С., Київ, 2001

© Попроцька В. Г., Київ, 2001

фондів», «Вивчення, збереження та видання української історико-культурної спадщини. Розділ: Наукове освоєння і введення в культурний обіг рукописної спадщини України».

За тематичним планом відомчих досліджень у звітному році здійснювалась розробка вісьмох проектів. Їх завершення планом не передбачалося.

У напрямі «Формування і використання науково-інформаційних ресурсів. Інформатизація наукових бібліотек» подальшого розвитку набуло дослідження закономірностей формування і використання науково-інформаційних ресурсів з метою поліпшення інформаційного забезпечення науки, освіти, культури на основі ефективного використання традиційних й освоєння комп'ютерних технологій бібліотечної діяльності.

Інститут бібліотекознавства працював за відомчим проектом «Технологія і організація формування і використання інформаційних ресурсів наукової бібліотеки» (наук. кер. — к. і. н. А. Г. Бровкін. Строк виконання: 2000—2004 рр.). Отримані результати пов'язані з удосконаленням організаційно-технологічного забезпечення процесів формування і використання інформаційних ресурсів Бібліотеки у традиційному та комп'ютерному режимах. Підготовлено до друку перший випуск практичного посібника «Таблиці територіальних типових поділів: Систематична частина» (наук. кер. А. Г. Бровкін, відп. ред. О. С. Онищенко), здійснювалась підготовка до друку другої та третьої частин Таблиць. Продовжено роботу з удосконалення й доповнення розділів першої версії Рубрикатора НБУВ. Розроблено проекти загальнобібліотечних організаційно-технологічних документів «Шлях документів у процесі бібліотечного опрацювання в Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського» (ч. 2 та ч. 3), «Шлях вимог користувачів у Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського», «Положення про систему фондів Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського». Для забезпечення процесів формування електронного каталогу розроблено структуру формату бібліографічного запису нотних та образотворчих видань; розширено можливості БД вітчизняних видань для розкриття змісту документів; розроблено таблиці перекодування для БД видань мовами східно- та західноєвропейськими для створення об'єднаної БД читачів; оптимізовано існуючі БД для прискореної обробки інвентарних записів для БД періодичних видань.

Центр бібліотечно-інформаційних технологій працював за відомчим проектом «Розробка архітектури й інформаційної технології електронної бібліотеки» (наук. кер. — к. т. н. Л. Й. Костенко. Строк виконання: 1999—2001 рр.).

У звітному періоді багато уваги приділялося розробці та реалізації української моделі побудови Національної системи реферування вітчизняної наукової літератури. Її головними концептуальними засадами є поєднання принципів розподіленого аналітико-синтетичного опрацювання наукових видань країни з централізованим формуванням загальнодержавної реферативної бази даних і підтримкою багатоаспектного використання її інформаційних ресурсів. Уточнено критерії відбору літератури, що підлягає реферуванню, та методику аналітико-синтетичного опрацювання масиву інформації; визначено напрями багатоаспектного використання реферативної складової національних інформаційних ресурсів; розроблено форми подання даних до Національної системи реферування української наукової літератури. Щоквартально випускалися друковані версії трьох галузевих серій Українського реферативного журналу «Джерело». Його електронну версію представлено в Internet.

Розроблено наукові засади створення конвеєрної технології формування інформаційно-ресурсних складових Національної електронної бібліотеки шляхом доповнення бібліографічних записів електронного каталогу рефератами наукових видань, наступного повнотекстового розширення реферативної бази даних документами, наданими бібліотеці інтелектуальними власниками, і гіпертекстового розкриття енциклопедичних, довідкових, словникових видань, що сприятиме трансформації електронної бібліотеки в інтелектуальну систему.

Проведено апробацію згаданої технології при опрацюванні комп'ютерних версій авторефератів дисертацій, захищених в Україні, книг, наданих авторами, творів класиків української літератури, документів у галузі бібліотечної справи та ін. Загальний обсяг документів у електронній бібліотеці перевищує 6 тис. прим. Розроблено програмно-технологічне забезпечення моніторингу використання інформаційних ресурсів електронної бібліотеки, що дозволяє оптимізувати їх структуру й приймати обґрунтовані рішення, спрямовані на мінімізацію незадоволених запитів абонентів.

За окремим проектом у цьому ж напрямі працювали співробітники Служби інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади — «Інформаційно-аналітичне забезпечення органів державної влади по вивченню соціально-політичної, економічної ситуації в регіонах України» (наук. кер. — к. філос. н. В. М. Горовий. Строк виконання: 1999—2001 рр.).

Розроблено: концептуальну схему системи інформаційного забезпечення органів державної влади з питань соціально-політичної та економічної ситуації в регіонах; рекомендації щодо вдос-

коналення комунікативних засобів та укомплектування інформаційних служб відповідними програмно-технічними засобами; основні принципи формування відповідних рубрикаторів баз даних та узгоджено їх із замовниками для подальшого використання.

Співробітниками відділу політологічного аналізу підготовлено 63 інформаційно-аналітичні матеріали, темами котрих були проблеми оборони та безпеки Української держави, взаємовідносини нашої країни з НАТО, ЄС, СНД; діяльність політичних сил національно-демократичної, центристської і лівої орієнтації; проблеми імплементації рішень Всеукраїнського квітневого референдуму; перебіг здійснення адміністративної реформи; життя регіонів; висвітлення інших актуальних подій політичного життя в державі.

Щотижнево готувався комп'ютерний журнал «Україна: події, факти, коментарі» та огляди «Діяльність центральних органів влади в оцінках преси»; раз на два тижні — огляд «Діяльність місцевих органів влади в Україні».

Співробітники відділу економічного аналізу підготували 17 інформаційно-аналітичних матеріалів з проблем зовнішньоекономічних стосунків України; трансформації відносин власності, інвестиційних процесів у вітчизняній економіці, аналізувалися ринок праці та соціальні проблеми вітчизняної економіки тощо. Крім того, підготовлено 31 інформаційно-оглядовий матеріал з теми «Паливно-енергетичний комплекс: стан і перспективи»; з вересня 2000 р. такі матеріали готуються у щотижневому режимі.

Відділ аналізу періодичної преси створив і постійно поповнює бази даних з проблем ПЕК, АПК, розвитку місцевого самоврядування та діяльності і реалізації транснаціонального проекту ГУУАМ*.

Сектор програмно-технічного забезпечення супроводжував бази даних: «Вісті з регіонів», «Політичні партії, громадські об'єднання», «Актуальні питання економіки»; здійснював пошук інформації в Internet для підготовки аналітичних матеріалів з питань політики, економіки, релігійного життя в Україні, прийом та передачу матеріалів по E-mail, підготовку інформації для Web-сторінки СІАЗ на сайті НБУВ.

У напрямі «Створення національної бібліографії. Українська біографістика» подальшого розвитку набула підготовка матеріалів до Українського біографічного словника та Українського бібліографічного репертуару, створювалися комп'ютерні бази даних біографічної, біобібліографічної та бібліографічної інформації.

* Грузія — Україна — Узбекистан — Азербайджан — Молдова.

Інститут української книги продовжував проблематику створення українського бібліографічного репертуару та дослідження і введення до наукового обігу найціннішої частини фондів НБУВ: стародруків, рідкісних, нотних, образотворчих видань, бібліотечних зібрань та історичних колекцій.

Відділ національної бібліографії здійснював розробку відомчого проекту «Україномовна книга. 1917—1923: Каталог фондів Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського» (наук. кер. — акад. НАН України П. Т. Тронько. Строк виконання: 1999—2001 рр.). Основним результатом роботи є підготовка до видання (у серії «Національна бібліографія України») четвертого випуску бібліографічного покажчика «Україномовна книга у фондах Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (1910—1916)» (відп. ред. В. Ю. Омельчук), до якого ввійшли книги українською мовою за 1910—1916 рр., незалежно від місця їх видання. Здійснювалося формування бази даних хронологічних рядів п'ятого (1917—1923) випуску. Розроблялися принципи, структура, формувалася БД Зведеного каталогу україномовної книги. Сформовано базу даних «Джерела українознавства. Вип. 3. Бібліографія бібліографічних посібників (1989—1999)».

За напрямом «Створення національної бібліографії» працювали й інші підрозділи Інституту української книги. Відділ зарубіжної україніки продовжував підготовку анотованого каталогу своїх фондів.

Відділ бібліотечних зібрань та історичних колекцій здійснював історико-книгознавче дослідження книжкового зібрання «Регія», науково-бібліографічний аналіз і підготовку каталогу колекції Хрептовичів, підготовку покажчика «Петро Могила» (спільно з відділом довідково-бібліографічного обслуговування). Відділ газетних фондів закінчив підготовку каталогу «Газети України. 1930—1934 рр.» та напрацьовував матеріал для подальших за хронологією випусків. Підготовлено для обговорення рукопис друкованого каталогу «Видання політичних партій, рухів, самодіяльних громадських об'єднань, товариств та конфесій в Україні. 1988—1991 рр.».

Сектором естампів та репродукцій підготовлено видання методичних рекомендацій «Опис аркушевих образотворчих матеріалів» (І. І. Цинковська, Г. М. Юхимець) та каталог «Георгій Васильович Малаков (1929—1979)» (Н. Ю. Белічко); тривала підготовка бібліографічного покажчика «Архітектура України в художніх листівках до 1917 року з фондів сектору естампів та репродукцій. Вип. 2», каталогів колекцій лубка і гравірованих портретів. За новою методикою опису відредаговано рукопис каталогу «Україномовні

аркушеві образотворчі видання з фондів НБУВ до 1923 р.».

Сектор нотних видань досліджував питання створення українського нотографічного репертуару: відпрацьовувалася методика бібліографічного запису нотних видань розділу музичної україніки, у співпраці з відділами каталогізації і систематизації завершено розробку формату бібліографічного запису нотних видань з урахуванням особливостей української музики; проведено історико-документознавчий аналіз нових матеріалів української музичної спадщини, вперше введено в науковий обіг архівні документи Ф. Якименка, А. Гнатишина, Г. Китастого; здійснювалася робота, спрямована на формування бази даних бібліографічного покажчика «Україномовна книга. 1917—1923», яка включала науково-бібліографічний опис нотних видань з урахуванням поліграфічних особливостей, дарчих написів, присвят, поміток, печаток тощо; розроблено методику створення електронного каталогу документів кобзарського мистецтва і розпочато опис видань, пов'язаних з творчістю Г. Хоткевича. За результатами досліджень сектору опубліковано монографію В. Д. Шульгіної «Музична україніка».

Відділ стародруків та рідкісних видань працював за темою «Дослідження та наукове опрацювання колекцій стародруків і рідкісних видань». Наукове вивчення фондів було безпосередньо пов'язане з попримірниковим переглядом (колекцій рідкісних видань ХІХ—ХХ ст., гражданського друку першої чверті ХІХ ст., кириличних видань) та їх переобліком, організацією топографічних каталогів, службових картотек, вивченням стану збереження книжок у колекціях інкунабул, кириличних і рідкісних видань. Так, підготовлено службовий каталог на колекцію рідкісних видань із широким книгознавчим анотуванням кожного примірника, створено робочий лист для адаптації програми Allegro для опису рідкісних видань, оформлено список автографів 80-ти видатних діячів України і Росії з короткими біографічними відомостями. Продовжено електронну базу даних для укладання каталогу книг з автографами по колекції гражданського друку. Розроблено проект методики укладання каталогу книг з автографами. Підготовлено до друку каталог «Релігійні православні періодичні видання ХІХ—початку ХХ ст.» (Л. М. Дениско), розпочато роботу над монографією «Рідкісна книга в бібліотечних фондах: історія, теорія, практика» (Г. І. Ковальчук).

У цьому ж напрямі Інститут біографічних досліджень виконував тему «Підготовка матеріалів до Українського біографічного словника, створення комп'ютерного банку даних біографічної та біобібліографічної інформації» (наук.

кер. — д. і. н. В. С. Чишко. Строк виконання: 1999—2003 рр.).

За розділом «Теоретичні та науково-методичні проблеми підготовки УБС» підготовлено методичні рекомендації по заповненню карток кореспондентів, роботі з програмним забезпеченням, правилах занесення біографічної інформації у поля бази даних; розроблено основу короткої структури біографії діячів, які вплинули на українську історію й культуру.

За розділом «Комп'ютерна база даних» створювалося програмне забезпечення баз даних «Національна біографістика» й «Джерела національної біографістики», наповнювалися БД структурною біобібліографічною інформацією. Відпрацьовані можливості пошуку, перегляду біобібліографічної інформації, її редагування, створення нових записів, знищення дублів, підготовки страхових копій та ін.; розроблено формати звітів, що дає можливість отримувати оперативні довідки за різними показниками, формувати та друкувати необхідні вихідні документи; розроблено технологію і підготовлено програму зв'язку бази даних «Національна біографістика» та «Джерела національної біографістики». Відповідно до існуючого переліку джерел продовжувалася робота з наукового опрацювання джерел та структурування біобібліографічної інформації на картках для подальшого сортування і внесення до БД; підготовлено для занесення до БД понад 11 тис. біобібліографічних карток.

За розділом теми «Джерела національної біографістики» розроблено технологію наповнення бази даних «Джерела національної біографістики» новими надходженнями, систематично вивчалась інформація про нові видання з біографістики, біографічні публікації з метою подальшого наповнення списку черговості опрацювання документальних джерел для наповнення БД відповідною біографічною інформацією; розроблено пропозиції щодо використання джерел при підготовці іменного покажчика УБС за хронологією, сферами діяльності, географією, національними ознаками.

За розділом теми «Матеріали до УБС» проводилося уточнення, внесення змін, поправок та доповнень до робочого варіанта зошитів «Алфавітного словника УБС» на літери «А» і «Б».

За результатами дослідження у серії «Матеріали до УБС» підготовлено до друку збірник документів і матеріалів «Постійна комісія для складання біографічного словника діячів України Національної академії наук України (1918—1933)» (С. М. Ляшко, відп. ред. В. С. Чишко) та анотований бібліографічний покажчик джерел з біографістики «Минуле і сучасне України в біографіях. Вип. 1» (Т. В. Куриленко, Н. І. Мельник,

О. М. Яценко, відп. ред. В. С. Чишко). Розпочато підготовку третього випуску збірника наукових праць «Українська біографістика».

У напрямі «Нові технології збереження, консервації та реставрації бібліотечних фондів» за проектом «Система збереження бібліотечних фондів: проблеми та впровадження в умовах Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського» (наук. кер. — к. і. н. Л. В. Муха. Строк виконання: 2000—2002 рр.) працює Центр консервації і реставрації. Розробка проекту спрямована на забезпечення фізичного збереження документних фондів бібліотек у процесі їх формування, використання та зберігання.

Відповідно до планових завдань впроваджено ефективну систему мікологічного нагляду за станом книгосховищ і документів, здійснено паспортизацію книгосховищ та умов зберігання фондів стародруків і рідкісних зібрань, розраховано, за спеціально розробленою методикою, книгоємність книгосховищ НБУВ та визначено потреби підрозділів-фондоутримувачів у додаткових площах і метрополіцях; постійно здійснювався мікологічний моніторинг фондів відділу стародруків та рідкісних видань, визначалася таксономічна і кількісна характеристика мікобіоти цінних документів, санітарно-гігієнічна обробка і дезінфекція особливо цінних видань посторінковим методом, досліджувалися процеси старіння матеріальної основи цінних документів.

Підготовлено інструктивно-методичні видання «Дезінфекція пошкоджених мікроміцетами бібліотечних і архівних документів» та «Про порядок передачі пошкоджених мікроміцетами документів на санітарно-гігієнічну обробку і дезінфекцію». Співробітники Центру опрацьовували концепцію наукової експертизи фізичного стану цінних друкованих видань та методику стабілізації процесів старіння паперу. За розробленою науковцями методикою кількісної оцінки стану фізичного збереження документів обстежено колекцію інкунабул із фондів відділу стародруків та рідкісних видань. Обстеження вмістило експертизу стану колекції в цілому, розробку заходів щодо забезпечення довготривалого збереження колекції і визначення обсягів реставраційно-відновлювальних робіт; формування фактографічної бази даних з опису фізичної збереженості кожного окремого документа.

Співробітниками Центру багато уваги приділялося також контрольно-профілактичній роботі, яка включала процеси контролю параметрів мікроклімату книгосховищ, обсягів та якості знепилювання фондів у санітарний день, фізичного стану документів, що надходять до Бібліотеки, та ін.

У напрямі «Вивчення, збереження та видання української історико-культурної спадщини. Розділ:

Наукове освоєння і введення в культурний обіг рукописної спадщини України» здійснювалися дослідження за двома проектами.

Інститут рукопису виконував проект «Рукописна спадщина діячів науки та культури України: джерелознавчі дослідження та археографічний опис (на матеріалах фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського» (наук. кер. — д. і. н. Л. А. Дубровіна. Строк виконання 1999—2001 рр.).

Основна увага приділялася науковому опису особових фондів, які надійшли на зберігання до Інституту рукопису.

Для Путівника по особових фондах Інституту рукопису співробітниками написано ряд статей, якими практично закінчується процес збирання матеріалів для підготовки видання.

Готувалися до друку монографії «Історія Національної бібліотеки України (1941—1990)» Л. А. Дубровіної та О. С. Онищенко, «Історико-книгознавча реконструкція родового зібрання Яблонівських та його доля» С. О. Булатової і «Оправа української рукописної книги: історія, структура, опис» О. М. Гальченко.

За підтемою «Науковий опис колекційних рукописних книг і документів Інституту рукопису» здійснюється підготовка до видання каталогів «Слов'янська рукописна книга XV ст.» та «Опис єврейської музичної фольклорної спадщини за матеріалами етнографічних експедицій 10—30-х рр. XX ст.».

За звітний рік за результатами досліджень, які здійснює Інститут рукопису, видано збірник наукових праць «Рукописна та книжкова спадщина України. Археографічні дослідження унікальних архівних та бібліотечних фондів. Вип. 5» (відп. ред. Л. А. Дубровіна); довідник «Архівні установи України» (відп. ред.: О. С. Онищенко, Р. Я. Пиріг); каталог «Грецькі рукописи у зібраннях Києва» (упоряд. Є. К. Чернухін) (спільно з Інститутом української археографії та джерелознавства імені М. С. Грушевського НАН України, Інститутом історії України НАН України та Гарвардським університетом Дамбартон Оукс (США)); монографію І. Б. Матяш «Українська архівна періодика 1920—1930-х рр.: історія, бібліографія, бібліометрія» (відп. ред. О. С. Онищенко) (спільно з Українським державним НДІ архівної справи та документознавства). Підготовлено до друку шостий випуск збірника наукових праць «Рукописна та книжкова спадщина України».

На виконання Указу Президента України «Про Положення про книжкову серію «Президентська бібліотека: духовні першоджерела України» здійснювалася підготовка до видання рукопису Пересопницького Євангелія (підготовка та звірка тексту, внесення авторських правок, робота над

археографічним описом, філологічне редагування, створення оригінал-макета видання).

Інститут архівознавства здійснював розробку проекту «Архівна спадщина української науки» (наук. кер. — акад. НАН України О. С. Онищенко. Строк виконання: 2000—2002 рр.).

За результатами дослідження співробітниками Інституту підготовлено до видання том з науково-довідковим апаратом до трьох томів збірників документів і матеріалів «Історія НАН України» (1918—1933 рр.). Тривала підготовка до видання й четвертого тому, що хронологічно охоплює 1934—1941 рр.

З метою забезпечення нормативно-методичної бази діяльності ділових підрозділів і наукових архівів установ НАН України співробітниками Інституту архівознавства підготовлено збірник законодавчих актів та нормативно-методичних документів «Архівна справа і діловодство в Національній академії наук України», який включає законодавчі акти та нормативні документи з архівної справи й діловодства.

Продовжено роботу з підготовки комп'ютерного банку даних по Архівному фонду НАН України (1918—1941); відредаговано історичні довідки та складено характеристики архівних фондів ліквідованих установ системи НАН України за 1918—1941 рр. Розпочато збирання матеріалів до роботи над визначенням видів документів, які підлягають та не підлягають включенню до складу Архівного фонду НАН України з метою розробки Типового переліку документів установ і організацій НАН України з термінами зберігання.

Продовжувалася робота з розробки «Схеми єдиної класифікації в систематичних каталогах» за розділом «Наука», міжфондового покажчика науково-дослідної та науково-технічної документації, що зберігається в установах НАН України по галузі «Інформатика», й іменного каталогу до документів фондів особового походження видатних учених НАН України.

Координація наукової діяльності

Як багатопрофільна наукова установа НБУВ координує свою діяльність з багатьма іншими установами, має налагоджені стосунки з рядом споріднених організацій та установ, з провідними бібліотеками і вищими навчальними закладами України.

На базі НБУВ діяли професійні об'єднання: Асоціація бібліотек України, Рада директорів наукових бібліотек і інформаційних центрів академії наук — членів МААН (розділ — Міжнародна наукова діяльність) та Українське біографічне товариство.

Діяльність Асоціації бібліотек України, президентом якої є О. С. Онищенко, з 1992 р. спря-

мовується на забезпечення законодавчого захисту бібліотечної справи, консолідацію сил для розробки єдиної бібліотечної політики, забезпечення якісно нового рівня бібліотечно-інформаційного обслуговування читачів, підвищення соціального статусу й престижу бібліотечної професії в суспільстві.

На базі Інституту біографічних досліджень продовжувало діяльність Українське біографічне товариство, президентом якого є директор Інституту, д. і. н. В. С. Чишко. Основна мета діяльності цієї всеукраїнської громадської організації, створеної у 1999 р., — задоволення та захист законних соціальних і творчих інтересів українських біографів, об'єднання їхніх зусиль для сприяння об'єктивному відтворенню історії й культури України в портретах її творців, відродженню в біографіях історії українського народу, історії кожної сфери людської діяльності, кожного регіону, кожної національної меншини на сучасній території України.

Виконуючи роль національного центру біографічних досліджень, Інститут біографічних досліджень багато уваги приділяв координаційній роботі з різними установами та окремими дослідниками, первинними осередками Українського біографічного товариства з підготовки «Алфавітного словника УБС»; організовано та проведено із залученням дослідників з біографістики в Україні секцію «Теоретичні та методичні проблеми біографістики» в рамках міжнародної наукової конференції «Бібліотеки — центри науково-інформаційних ресурсів XXI століття». Продовжувалася робота з метою збору відомостей про дослідників у галузі національної біографістики та наповнення БД «Автори статей до УБС». Підготовлено іменний перелік до довідника «Дослідники з української біографістики»; розроблено опитувальний лист, розпочато анкетування авторів біографічних досліджень в Україні.

Слід зазначити, що протягом року НБУВ надала свої пропозиції стосовно виконання Указу Президента України від 22.03.2000 р. № 490 «Про невідкладні заходи щодо розвитку бібліотек України», до угоди про співробітництво НАН України з АН Узбекистану, пропозиції на виконання Постанови Президії НАН України від 15.03.2000 р. № 51 «Про організацію виконання Указу Президента України від 10 березня 2000 р. «Про додаткові заходи щодо державної підтримки Національної академії наук України», до проекту «Концепції розвитку гуманітарної сфери України», розділ — Інформатизація гуманітарної сфери, до проекту «Національної програми патріотичного виховання населення, формування здорового способу життя, розвитку духовності та зміцнення моральних засад суспільства».

Позитивну роль відіграють зауваження і рецензії співробітників Бібліотеки на розроблені іншими установами документи з питань бібліотечної роботи. За дорученням Міністерства культури та мистецтв України співробітники НБУВ взяли участь у розробці «Інструкції по відбору рідкісних та цінних видань (книжкових пам'яток) до Державного реєстру національного культурного надбання». Відділ стародруків та рідкісних видань постійно консультував колеґ з інших бібліотек з усіх питань роботи з книжками — пам'ятками історії і культури, надавав допомогу в підготовці каталогів стародруків співробітникам науково-дослідного відділу рідкісних книг Музею книги Російської державної бібліотеки.

Важливе місце в діяльності Бібліотеки посідали питання співпраці з освітянами, зокрема НБУВ виступила ініціатором проведення (на базі журналу «Бібліотечний вісник») круглого столу з проблем бібліотечної освіти, де спільно з представниками державних наукових бібліотек, викладачами Київського національного університету культури і мистецтв та Рівненського державного гуманітарного університету обговорювалися питання бібліотечної освіти, підручникотворення та підготовки бібліотечних фахівців у ХХІ ст.

Спільно з викладачами Київського національного університету культури і мистецтв відпрацьовувалися програми з навчальних курсів «Книгознавство», «Історія світової книги» (Г. І. Ковальчук), «Фондознавство» (Т. П. Павлуша). Відділ загального бібліотекознавства взяв участь в обговоренні перспективних напрямів забезпечення навчального процесу на факультеті документних комунікацій і міжнародної інформації КНУКіМ.

На прохання Дніпропетровської обласної державної адміністрації для працівників наукових бібліотек м. Дніпропетровська та бібліотек області спеціалістами НБУВ проведено науково-практичний семінар «Бібліотека — центр науково-інформаційних ресурсів ХХІ століття» (21 квітня 2000 р).

Тема «Музична україніка: введення до наукового і культурного обігу» та проект «Кобзарське мистецтво» виконувалися співробітниками сектору нотних видань у взаємодії з Центром музичної україністики при Національній музичній академії України ім. П. І. Чайковського, Національною комісією з питань повернення в Україну культурних цінностей при Кабінеті Міністрів України, Російською національною бібліотекою, Міжнародною асоціацією музичних бібліотек, архівів та документальних центрів (IAML).

Співробітники Бібліотеки брали участь в офіційному опонуванні кандидатських та докторських дисертацій, у роботі спеціалізованих учених рад інших установ (В. С. Чишко — в Київсь-

кому національному університеті імені Тараса Шевченка), державних комісій (А. Г. Бровкін, Л. А. Дубровіна, В. Д. Шульгіна — в Національній комісії з питань повернення культурних цінностей в Україну), експертній раді ВАКУ (Л. А. Дубровіна), активно працюють у громадських організаціях і професійних товариствах і радах — Спілці архівістів України, Українському біографічному товаристві.

Науково-організаційні заходи

Минулого року НБУВ проведено ряд науково-організаційних заходів.

У міжнародній науковій конференції «Бібліотеки — центри науково-інформаційних ресурсів ХХІ століття» взяли участь 286 учасників. Співорганізатори: Асоціація бібліотек України, Рада директорів наукових бібліотек та інформаційних центрів академій наук — членів Міжнародної асоціації академій наук.

На окремих секціях обговорювалися проблеми формування інформаційних ресурсів, новітні технології їх використання, створення електронних інформаційних ресурсів, бібліотечної організації знання (класифікації, каталогізації, системи пошуку), програми та технології збереження національного бібліотечно-інформаційного ресурсу, структури та наповнення ресурсів інформаційно-аналітичної служби Бібліотеки, міжбібліотечної кооперації в системі світового обміну інформаційними ресурсами, документальні ресурси колекційних фондів, теоретичні та методичні проблеми біографічних досліджень. У межах конференції відбувся семінар «Електронні бібліотеки та новітні інформаційні технології», презентація наукової електронної бібліотеки НБУВ і спільне засідання Ради директорів наукових бібліотек та інформаційних центрів академій наук — членів Міжнародної асоціації академій наук і президії Асоціації бібліотек України. В цілому на конференції розглянуто широке коло проблем формування, використання, розвитку та інтеграції інформаційних ресурсів наукових бібліотек.

У звітному році проведено й інші важливі науково-організаційні заходи, в яких Бібліотека була головним організатором. Це бібліотекознавчі читання, приурочені до 200-річчя Бібліотеки Конгресу США, книгознавчі читання, присвячені 200-річчю першої публікації видатної пам'ятки давньоруської писемності «Слово о полку Ігоревім», книгознавчі читання до 600-річчя всесвітньо відомого винахідника друкарства Йоганна Гутенберга. До 120-річчя від дня народження відомого історика вітчизняної книги, професора С. І. Маслова були організовані книгознавчі читання і виставка його історико-книгознавчих праць.

Ювілейні десяти публічні читання, присвячені

академіку В. І. Вернадському, цього разу з теми «Поруч з В. І. Вернадським: сьогодні і завтра» проведені спільно з Комісією НАН України з розробки наукової спадщини визначного вченого.

Для завідуючих бібліотеками науково-дослідних установ НАН України організовано два науково-методичних семінари: «Робота бібліотек науково-дослідних установ у 1999 р. Проблеми і перспективи» й «Бібліотечно-інформаційні ресурси НДУ: шляхи подальшого формування та взаємодикористання».

Крім того, НБУВ була співорганізатором VIII міжнародної наукової конференції «Єврейська історія та культура в країнах Центральної та Східної Європи» — «Десять років єврейського національного відродження в пострадянських країнах: досвід, проблеми, перспективи» (спільно з Інститутом юдаїки) та Міжнародної наукової конференції «Слов'янські культури: погляд у XXI сторіччя» (спільно з Міністерством культури і мистецтв України, Українським комітетом славістів, Київським інститутом «Слов'янський університет», Українським культурно-просвітницьким центром «Дружба»).

Вагомою була участь науковців НБУВ у фахових науково-організаційних заходах, що проводилися іншими установами. Найважливіші з них: науково-практична конференція «Соціокультурні чинники розвитку інтелектуального потенціалу українського суспільства і молодь» (Київ, 28—31 листопада 2000 р.); міжнародна науково-практична конференція «Науково-технічні бібліотеки в єдиному інформаційному просторі України» (Київ, 13—16 червня 2000 р.); третя міжнародна конференція «У нове століття — з новими технологіями» (Санкт-Петербург, 17—20 жовтня 2000 р.); сьома міжнародна конференція «Бібліотеки та асоціації в світі, що змінюється: нові технології та нові форми співробітництва» (Судак, 3—11 червня 2000 р.). У цілому за минулий рік працівниками Бібліотеки на різних науково-організаційних заходах зроблено 165 доповідей, у т. ч. в Україні — 155; у країнах СНД — 9; в інших країнах — 2.

Видавнича діяльність

У 2000 р. на видавничо-поліграфічній базі Бібліотеки та інших установ видано 22 наукові праці співробітників НБУВ, загальним обсягом понад 280 обл.-вид. арк. Крім того, опубліковано 201 статтю у наукових збірниках та періодичних виданнях, загальним обсягом 103,9 др. арк. Наводимо перелік основних колективних та індивідуальних праць, виданих Бібліотекою, які за підсумками року можна вва-

жати серйозними здобутками науковців*.

Продовжувалося щоквартальне видання трьох серій Українського реферативного журналу «Джерело», включеного до каталогу передплатних періодичних видань України. Журнал «Бібліотечний вісник» виходив, як і раніше, з періодичністю 6 номерів на рік (обсяг 96 обл.-вид. арк.).

* 1. Археологія України: Бібліогр. покажч., 1981—1990 / НАН України. Нац. б-ка України імені В. І. Вернадського / Уклад. І. Г. Шовкопляс. Відп. ред. О. С. Онищенко; Бібліогр. ред. Л. А. Бурдонос, за участю В. С. Гоїнець. — К., 1999. — 460 с.

2. Архівні установи України: Довідник / Уклад.: Г. В. Боряк, Л. А. Дубровіна, С. Г. Даневич та ін. Відп. ред.: О. С. Онищенко, Р. Я. Пиріг. — К., 2000. — 260 с. (спільно з Державним комітетом архівів України та Міністерством культури і мистецтв України).

3. Шульгіна В. Музична україніка. — К.: Національна музична академія України ім. П. І. Чайковського, 2000. — 231 с.

4. Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. Вип. 3 / Відп. ред. О. С. Онищенко. — К., 2000. — 388 с.

5. Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. Вип. 4 / Редкол.: О. С. Онищенко (голова) та ін. — К.: НБУВ, 2000. — 245 с.

6. Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. Вип. 5 / Редкол.: О. С. Онищенко (голова) та ін. — К.: НБУВ, 2000. — 447 с.

7. Рукописна та книжкова спадщина України: Археографічні дослідження унікальних архівних та бібліотечних фондів. Вип. 5 / Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського / Редкол.: Л. А. Дубровіна (відп. ред.) та ін. — К., 2000. — 174 с.

8. Библиотеки национальных академий наук: проблемы функционирования, тенденции развития: Научно-практический и теоретический сборник. Вып. 1 / Редкол.: А. С. Онищенко и др. — К.: НБУВ, 2000. — 211 с.

9. Артем Ведель: Божественна Літургія святого Іоанна Золотоустого та 12 духовних хорових концертів / Ред. В. Колесник. — Київ; Едмонтон; Торонто: Українське музичне товариство Альберти, НБУВ, НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2000. — 384 с.

10. У серії «Біобібліографія вчених України»: Петро Тимофійович Тронько / Уклад. Л. І. Тіманова. — К.: НБУВ, 2000. — 106 с.

11. У серії «Біобібліографія вчених України»: Григорій Давидович Вервес / Упор. Л. В. Беляєва. — К.: Наук. думка, 2000. — 102 с.

12. Георгій Васильович Малаков (1929—1979): Каталог. Альбом (із фондів НБУВ) / НБУВ; Автор-упор. Н. Белічко; відп. ред. Г. М. Юхимець. — К.: НБУВ, 2000. — 160 с.

13. Цинковська І. І., Юхимець Г. М. Опис аркушевих образотворчих документів. Методичні рекомендації. — К.: НБУВ, 2000. — 71 с.

Журнал і три тематичні збірники наукових праць, які видає НБУВ (загальнотематичний, «Рукописна та книжкова спадщина України», «Українська біографістика»), входять до переліку наукових фахових видань України, де можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук.

Міжнародне наукове співробітництво

Крім традиційної для Бібліотеки форми міжнародного співробітництва — обміну науковою інформацією, НБУВ продовжувала розширювати сферу своєї наукової діяльності, спільної із зарубіжними установами, водночас підтримуючи і розвиваючи співробітництво, започатковане у минулі роки. Здійснювалося спільне видання наукових робіт, співпраця в рамках міжнародних професійних організацій; міжнародних наукових форумів, обмін досвідом та останніми досягненнями на міжнародних наукових конференціях і семінарах; організація спільних заходів, стажування, наукові відрядження, прийоми іноземних колег тощо.

Рада директорів наукових бібліотек і інформаційних центрів академій наук — членів МААН, головою якої з 1996 р. є генеральний директор НБУВ О. С. Онищенко, у минулому році спрямовувала основні зусилля на розширення інформаційного обміну між науковими бібліотеками академій наук — членів МААН — з метою інтеграції наявних інформаційних ресурсів, що має сприяти створенню єдиного інформаційного простору науки — одного з пріоритетних напрямів інформатизації суспільства. Проводилася робота щодо інтенсифікації обміну актуальною науковою інформацією по комп'ютерних мережах.

На базі НБУВ започатковано видання науково-практичного й теоретичного збірника «Бібліотеки національних академій наук: проблеми функціонування, тенденції розвитку», перший випуск якого вийшов друком у звітному році. Як орган Ради директорів наукових бібліотек і інформаційних центрів академій наук — членів МААН — видання має на меті зміцнювати професійні комунікації, сприяти виробленню єдиної організаційної платформи взаємодії академічних бібліотек з метою покращення інформаційного забезпечення науково-дослідної роботи в країнах Співдружності, а також виявляти й узагальнювати нові тенденції розвитку бібліотечної сфери.

Бібліотека є членом Конференції національних бібліотек Європи (CENL). А. Г. Бровкін взяв участь у роботі її щорічної 14-ї конференції у Сан-Маріно (Республіка Сан-Маріно). За його участі відбулося також відкриття виставки «Україна — Польща» в Бібліотеці Народовій, з якою у НБУВ давні й тісні контакти.

Заступники генерального директора А. Г. Бровкін та А. О. Чекмарьов узяли участь у роботі Восьмої сесії Бібліотечної Асамблеї Євразії — «Розвиток міжбібліотечного співробітництва» та у Нараді директорів національних бібліотек держав — учасниць СНД «Інтеграційні процеси в галузі бібліотечної справи: Національні бібліотеки. Міжнародне партнерство» (м. Москва, 21—22 березня, Російська державна бібліотека).

НБУВ є членом (з 1997 р.) Міжнародної асоціації музичних бібліотек, архівів та документальних центрів. Керівник сектору В. Д. Шульгіна у минулому році представляла Україну на Конгресі Асоціації в Единбурзі, де виступила з доповіддю «Колекція нотних видань кобзарського мистецтва у фондах НБУВ». У співпраці з Російською національною бібліотекою сектор продовжував працювати над «Сводным каталогом российских нотных изданий», надаючи до РНБ бібліографічні описи видань, що зберігаються у фондах сектору. За видавничою угодою, укладеною ще в 1996 р. між Національною бібліотекою України імені В. І. Вернадського та Українським музичним товариством Альберти (Канада), здійснено спільне видання творів Артема Веделя, оригінали рукописів яких зберігаються у фондах НБУВ, «Божественна Літургія святого Іоанна Золотоустого та 12 духовних хорових концертів».

У минулому році НБУВ продовжувала підготовку до видання першого випуску каталогу бібліотеки польського короля Станіслава Августа Понятовського (який включатиме 10-й розділ бібліотеки «Polonika») у рамках двосторонньої угоди про співробітництво між НБУВ та Бібліотекою Народовою в Польщі. З цією метою НБУВ відвідали її співробітники.

Можливості одержання міжнародної стипендії Фонду ім. Ю. Мьяновського використали дві співробітниці Бібліотеки. О. С. Булатова, с. н. с. Інституту рукопису, здійснювала підготовку монографії «Книжкове зібрання роду польських магнатів Яблоновських XVII—XX ст.» у Бібліотеці Народовій та інших великих бібліотеках і архівах Польщі. І. О. Римарович, н. с. відділу стародруків та рідкісних видань, пройшла двомісячне стажування у Бібліотеці Народовій та інших великих бібліотеках й архівах Польщі з метою пошуку та опрацювання матеріалів з історії трьох шляхетських родових бібліотек XVIII ст. — Вишневецьких, Потоцьких, Мікошевських.

З метою вивчення досвіду зарубіжних бібліотек і обміну досвідом наукові співробітники НБУВ брали участь у міжнародних конференціях, семінарах, нарадах, виступали на них з доповідями. За кордоном виголошено 11 доповідей*.

* А. Г. Бровкін «НБУВ — діяльність та перспективи міжнародного співробітництва» (Нарада дирек-

М. А. Воробей, н. с. відділу обслуговування літературою гуманітарного профілю (Австрійська бібліотека), взяв участь у семінарі з підвищення кваліфікації співробітників Австрійських бібліотек, що проходив в Австрії (м. Лінц).

З метою вивчення інформаційного потенціалу електронних ресурсів ООН завідділом зарубіжних зв'язків та фонду ООН Н. В. Стрішенець брала участь у роботі семінару Депозитарних бібліотек ООН, що проводився Нью-Йоркською Бібліотекою ім. Д. Хаммершельда в Москві на базі Інформцентру ООН і був повністю присвячений електронним базам даних ООН та можливостям їх використання. З роботою Депозитарію ООН НБУВ ознайомила співробітниця відділу інформації ООН з Нью-Йорка — Леон Форман.

Усього в 13 закордонних відрядженнях за рахунок зарубіжних установ та міжнародних організацій побували 10 співробітників НБУВ. Бібліотеку відвідали по лінії Президії НАН України (крім учасників конференцій) 10 зарубіжних колег.

У міжнародній науковій конференції «Бібліотеки — центри науково-інформаційних ресурсів XXI століття», проведеній НБУВ у минулому році, взяло участь 12 іноземних учасників, які виступили з доповідями, провели ділові переговори з українськими партнерами. Так, зокрема, наслідком таких переговорів стала, організована у НБУВ,

торів Національних бібліотек держав — учасниць СНД (Москва); В. Д. Шульгіна «Коллекція нотних видань кобзарського мистецтва у фондах НБУВ» (Міжнародна конференція Асоціації музичних бібліотек, архівів та документальних центрів, м. Единбург); «Жанрова характеристика рукописного фонду нотної колекції Розумовських» (міжнародна наукова конференція «Русские музыкальные архивы за рубежом. Зарубежные музыкальные архивы в России», м. Москва); М. М. Омельченко «Форзацная бумага: аспекты сохранности книг» (міжнародна конференція, присвячена проблемам збереження фондів, СПб.); О. Ю. Горшихіна «Как мы занимались историей (от «Восхода» к «Еврейской старине»); І. А. Сергеева «Образы и символы в еврейской рукописной книге»; О. О. Хамрай «Формализованный анализ письменного знака в еврейской кодикологии» (VII Международная междисциплинарная конференция по иудаике, м. Москва); Г. І. Ковальчук «Про роботу з книжковими пам'ятками в Україні» (Всерос. наук.-практ. семінар «Проблемы создания единого фонда книжных памятников России», Москва); Г. М. Новікова, А. Г. Суббота «Медицинские аспекты сохранности документных фондов» та Г. М. Новікова, І. Є. Скобець «Задачи экспертизы физического состояния документов в системе обеспечения сохранности библиотечных фондов» (III Міжнародна конф. «В новый век — с новыми технологиями», СПб.); Л. В. Шолохова «Фонографические коллекции еврейского фольклора из Восточной Европы» (Семинар клезмерской музыки, Вена).

спільна українсько-латвійська виставка «Латвія — Україна — дружба крізь віки», підготовлена Бібліотекою Академії наук Латвії і відкрита за участю директора та співробітників цієї Бібліотеки, представників Посольства Латвії в Україні.

З метою ознайомлення бібліотечної громадськості з досвідом функціонування зарубіжних національних бібліотек у НБУВ за участю бібліотечної громадськості Києва пройшли бібліотекознавчі читання, приурочені до 200-річчя Бібліотеки Конгресу. В читаннях з доповідями виступили американські фахівці та представники Посольства США в Україні. Фахівцями Бібліотеки були підготовлені публікації, присвячені цій даті. НБУВ підтримує давні ділові контакти з цією Бібліотекою, зокрема з її Європейським відділом і особливо підрозділом української літератури. Так, у НБУВ відбулася за участю автора — співробітника Європейського відділу Бібліотеки Конгресу США — Б. Ясінського презентація покажчика змісту відомого видання Наукового товариства ім. Т. Г. Шевченка — «Літературно-науковий вісник».

У минулому році НБУВ була співорганізатором міжнародної наукової конференції «Крим-2000». Відділом зарубіжних зв'язків НБУВ за допомогою ВВР Московського району м. Києва було проведено роботу з оформлення візової підтримки для 30 іноземних її учасників.

Кілька співробітників НБУВ є членами професійних міжнародних організацій: В. Д. Шульгіна — Міжнародної асоціації музичних бібліотек, архівів і документальних центрів; Л. А. Дубровіна — міжнародного товариства «Український історик».

Міжнародні зв'язки Бібліотеки тривали, незважаючи на фінансові труднощі, які, приміром, не дозволили взяти участь у щорічній конференції ІФЛА та інших важливих міжнародних бібліотечних заходах нікому із фахівців НБУВ. Зарубіжні відрядження, що вдалося здійснити в минулому році, стали можливими лише завдяки фінансовій підтримці зарубіжних та міжнародних організацій.

Кадри

У 2000 р. в Бібліотеці працювало 839 (у т. ч. 26 сумісників) співробітників, у тому числі 144 наукових, з яких 12 мають учений ступінь доктора наук (9 — сумісників), 53 (5 — сумісників) — кандидата наук.

Важливою подією в кадровій роботі було проведення з 1 по 30 листопада чергової атестації наукових працівників Бібліотеки (на виконання Постанови Президії НАН України № 281, від 22. 09. 99 р. «Про введення в дію Положення про атестацію наукових працівників»). Атестаційна

комісія працювала у складі 10 осіб: голови — А. Г. Бровкіна, заст. генерального директора, к. і. н., с. н. с.; секретаря — Я. О. Чепуренко, заввідділом пошуку та обліку документів Фонду Президентів України, к. і. н.; і членів комісії: В. М. Горового, заст. генерального директора з наукової роботи, к. філос. н., с. н. с.; Л. А. Дубровіної, директора Інституту рукопису, д. і. н., професора; Н. Б. Захарової, керівника Культурно-просвітницького центру, голови профспілкового комітету; Л. В. Мухи, заступника генерального директора по філіях, к. і. н.; В. Ю. Омельчука, заввідділом національної бібліографії, д. і. н., професора; О. С. Онищенко, генерального директора, акад. НАН України, д. філос. н., професора; В. Г. Попроцької, ученого секретаря, к. п. н., с. н. с.; А. О. Чекмарьова, заст. генерального директора з наукової роботи, к. е. н., с. н. с.

Комісія, керуючись новим порядком атестації, визначеним у Положенні, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 13 серпня 1999 р. № 1475, мала визначити відповідність кваліфікації наукового працівника зайнятій посаді. Оцінювався рівень професійної підготовки наукового працівника, результативність його роботи, ефективність праці з урахуванням конкретних вимог до цієї категорії працівників, виявлялися перспективи використання здібностей працівника, визначалися заходи щодо стимулювання підвищення його професійного рівня, потреба в підвищенні кваліфікації. Підсумки атестації обговорено на засіданні Вченої ради НБУВ.

Бібліотека продовжувала підготовку наукових кадрів через аспірантуру та організацію роботи Спеціалізованої вченої ради із захисту кандидатських і докторських дисертацій. У звітному році проведено захист дев'яти кандидатських та однієї докторської дисертації. Кандидатські дисертації захистили шість співробітників Бібліотеки*.

* Воскобойнікова-Гузєва О. В. (наукова спеціальність 07.00.08 — книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство) «Наукові видання в структурі фонду Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (1918—1999 рр.) як об'єкт історико-бібліотекознавчого дослідження»; Варава Т. В. (наукова спеціальність 07.00.08 — книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство) «Діяльність та науково-довідкові видання словникових комісій Всеукраїнської Академії наук (1918—1933)»; Вересовська Т. В. (наукова спеціальність 07.00.08 — книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство) «Видавнича та бібліографічна діяльність соціально-економічного відділу УАН—ВУАН (1918—1928) як джерело з історії науки»; Яценко О. М. (наукова спеціальність 07.00.08 — книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство) «Розвиток системи інформаційного забезпечення бібліографічної діяльності у Національній бібліотеці України імені В. І. Вер-

✓ До аспірантури НБУВ у минулому році зараховано п'ять осіб, у т. ч. чотири — з відривом від виробництва, одна — без відриву від виробництва. Закінчили аспірантуру чотири особи, у т. ч. з відривом від виробництва — одна (за розподілом зарахована у штат Бібліотеки). Усього в аспірантурі НБУВ за станом на 01. 01. 2001 р. навчається 17 аспірантів. Як пошуковці над кандидатськими дисертаціями працюють 40 співробітників.

Згідно з угодами про проведення практики на базі Бібліотеки її проходили 60 студентів (Київський національний університет культури і мистецтв, Київський інститут перекладачів, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київський інститут «Слов'янський університет»).

Відзначення співробітників

Указом Президента України звання Героя України з врученням ордена Держави присвоєно директору Інституту української книги НБУВ, академіку НАН України П. Т. Троньку. Почесне звання «Заслужений працівник культури України» — співробітникам Бібліотеки: Л. В. Беляєвій, головному бібліографу; В. Г. Попроцькій, ученому секретареві, к. п. н.; І. В. Сірій, заввідділом обслуговування читачів літературою природничого та технічного профілю.

Л. А. Дубровіна, директор Інституту рукопису, стала лауреатом премії ім. Василя Веретенникова Державного комітету архівів, Спілки архівістів України за наукові досягнення в галузі архівознавства та документознавства за 2000 р.

Стипендії НАН України для молодих учених отримували три співробітники: н. с. І. І. Багрій, н. с. А. Г. Федорчук, н. с. Л. В. Шолохова, а з жовтня 2000 р. їх отримують вже інші співробітники — аспірантка К. В. Бардієр та завідувачка сектором зберігання, обліку та використання документів відділу архівознавства і археографії С. В. Старовойт.

Шість працівників нагороджено Почесною грамотою Президії Національної академії наук України та Центрального комітету профспілки працівників Національної академії наук України (Л. М. Дениско, А. Л. Панова, А. А. Свобода, М. В. Сорока, Я. О. Чепуренко, В. М. Чуприна); шість — відзначені Подякою Міністерства культури і мистецтв України (Л. В. Бабутіна,

надського (90-ті рр. ХХ ст.)»; Івченко Л. В. (наукова спеціальність 17.00.03 — музичне мистецтво) «Нотна колекція О. К. Розумовського як об'єкт музичного джерелознавства»; Шолохова Л. В. (наукова спеціальність 17.00.03 — музичне мистецтво) «Становлення та розвиток єврейської музичної фольклористики в Російській імперії на початку ХХ ст.».

Т. В. Добко, В. М. Марченко, О. В. Матвієнко, Т. В. Соловей, І. І. Цинковська, В. Д. Шульгіна).

Співробітники Бібліотеки відзначалися також подяками дирекції, преміями, доплатами й надбавками за напружену, кваліфіковану та сумлінну працю.

* * *

Кардинальні зміни, що відбуваються в інформаційному середовищі, висувають перед НБУВ завдання переосмислення власної ролі і місця в національній бібліотечно-інформаційній системі та міжнародному бібліотечно-інформаційному співтоваристві, визначення перспектив свого розвитку. Зростаюче значення Бібліотеки як лідера національної бібліотечно-інформаційної системи України, потребує від неї проведення наукових досліджень, спрямованих на пошук шляхів удосконалення бібліотечної справи країни, підвищення ефективності бібліотечно-інформаційного обслуговування, вдос-

коналення формування і використання інформаційних ресурсів, інформатизації бібліотек, а також розробку теоретико-прикладних засад трансформації бібліотек у центри глобальних інформаційних та наукових комунікацій.

У 2001 р. зусилля науковців НБУВ будуть зосереджені на розвитку найважливіших напрямів її наукових досліджень та завершені за планом чотирьох відомчих проектів («Розробка архітектури й інформаційної технології електронної бібліотеки», «Інформаційно-аналітичне забезпечення органів державної влади по вивченню соціально-політичної, економічної ситуації в регіонах України», «Україномовна книга 1917–1923: Каталог фондів НБУВ», «Рукописна спадщина діячів науки та культури України: джерелознавчі дослідження та археографічний опис»). Значну увагу буде приділено формуванню інформаційної бази НБУВ з метою вдосконалення інформаційного забезпечення науки, культури, освіти в країні.

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського оголошує конкурсний прийом до аспірантури зі спеціальностей:

07.00.08 — «Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство»;

05.13.06 — «Автоматизовані системи управління та прогресивні інформаційні технології».

Прийом до аспірантури здійснюється за державним замовленням та на засадах контракту.

Вступники до аспірантури подають особисто такі документи:

- 1) заяву;
- 2) особовий листок з обліку кадрів;
- 3) список опублікованих наукових праць. Аспіранти, які не мають опублікованих наукових праць, подають наукові доповіді (реферати) з обраної ними наукової спеціальності;
- 4) медичну довідку про стан здоров'я за формою № 286-у;
- 5) копію диплома про закінчення вищого навчального закладу із зазначенням одержаної кваліфікації спеціаліста або магістра;
- 6) посвідчення про складання кандидатських іспитів (за наявності складених кандидатських іспитів).

Документи подавати до 15 вересня за адресою:
03039, м. Київ, проспект 40-річчя Жовтня, 3, Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. Аспірантура (кім. 330).